JS

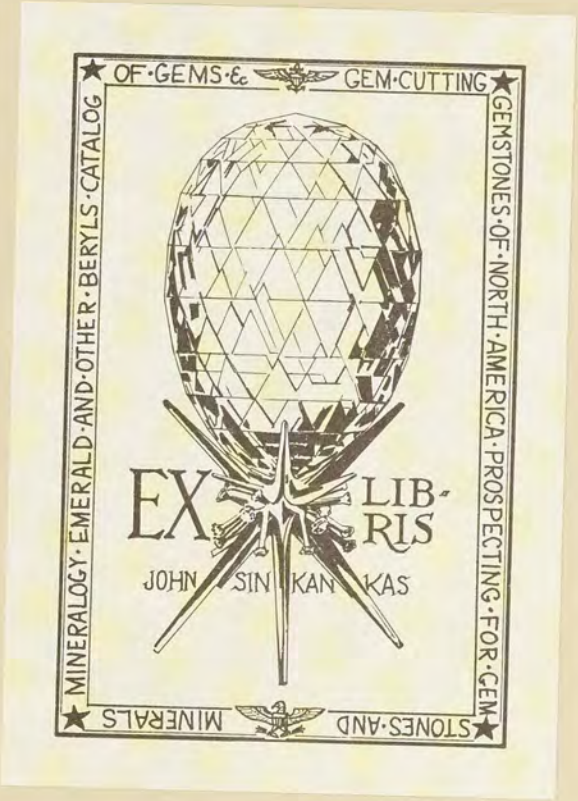
OF·GEMS·&c GEM·CUTTING
GEMSTONES·OF·NORTH·AMERICA·PROSPECTING·FOR·GEM
STONES·AND MINERALS
MINERALOGY·EMERALD·AND·OTHER·BERYLS·CATALOG
EX LIB-
RIS
JOHN SIN KAN KAS

JSL
D0024289
190
7/20/82

PSELLUS

DE

LAPIDUM VIRTUTIBUS

GRAECE AC LATINE

CUM NOTIS

PHIL. JAC. MAUSSACI

ET

JOAN. STEPH. BERNARD.

Accedit Fragmentum de Colore Sanguinis ex Doctrina Medica Persarum nunc primum ex Codice MS. Bibliothecæ Lugduno Batavæ editum.

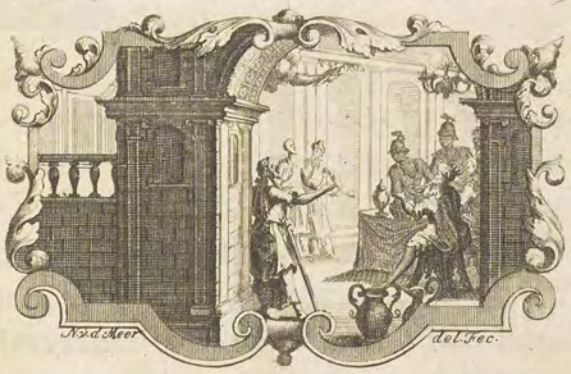

LUGDUNI BATAVORUM

APUD PHILIPPUM BONK,

MDCCXLV.

[1745]

VIRO

NOBILISSIMO AC ERUDITISSIMO

ARTHURO FREEMAN

S. D. P.

JO. STEPH. BERNARD.

UT TE eligere non dubitaverim VIR NOBILISSIME, cujus nomini librum hunc inscriberem, facit, tum singularis tuus erga me amor, quo me semper es prosecutus, & stabilis ac firma, quæ inter nos intercessit familiaritas; tum etiam mirus tuus ac rarus omnino in literas politiores impetus, ut hocce meæ in TE observantiæ testimonium TIBI haud ingratum fore, non vane colligam. Inhumanus prorsus viderer, si ullam

quam occasionem praeterlabi sinerem, qua TIBI gratum animum declarare possem, inprimis cum opusculo huic tenui ac levidensi non parum splendoris ex dotibus tuis egregiis concilietur. Hilari idcirco, quaeso, fronte Pfellum hunc excipe, quod mihi quodam modo dolorem istum leniet, quem persentisco, ubi brevi me ista voluptate privatum iri recordor, quam ex doctissimis tuis ac mira suavitate conditis sermocinationibus percipio. Summopere vero TE rogo, ut eundem amorem, quem mihi praesenti testatus es, etiam absenti servare velis; ego vero non patiar, ut quicquam de amicitia nostra imminutum esse videatur. Vale. Scribebam Lugduni Batav. pridie Cal. Junii MDCCXLV.

V I R O

C L A R I S S I M O

GILBERTO GAULMINO

Q U Æ S T O R I M O L I N E N S I

PHIL. JAC. MAUSSACUS

S. D.

En Tibi GAULMINE VIR PRÆSTANTISSIME, *Pſelhum tuum, quem nuper nomini tuo, dum una Lutetiæ verſaremur dicandum deſtinaveram. Tuum illum dico non tam quod tibi ex pollicitatione debeatur, quam quia nemo melius te dignitatem ejus & excellentiam novit, quod, etſi laudum virtutumque tuarum perpetuus præco non eſſem, probarent tamen ſatis breves illæ eruditæque notæ, quas paucis diebus ut omnes amici tui ſciunt effutiiſti potius quam meditatus es in obſcuriſſimum ejusdem auctoris de Dæmonum*

operatione libellum. Poterat hunc quidem amicitia noſtra non πρόσκαιρον jure ſibi vindicare: ſed eruditio tua non vulgaris, & ingenium extra omnium ingeniorum aleam poſitum extorquere valuit ab invito. Eſt hic auctor, ut non te latet, Platonicus inſignis, & qui ex profeſſo non tantum Platonem imitatur eloquendo, ſed philoſophando. Latuit autem hactenus iſte liber de lapidum virtutibus, qui, ne quid aſſentationis gratia videar dixiſſe, excellentiſſimus eſt, & inter præcipuos ejus labores ac foetus meretur præcipuum nanciſci locum. Eum mei gratia Jacobus Sirmundus e ſocietate Jeſu vir mihi amiciſſimus, & his literis, quæ nos humanos faciunt, non leviter tinctus, e veteri quodam codice deſcripſit, & deſcriptum liberaliter communicavit, ſed adeo ſcatebat mendis ille codex, ut ipſa ſoricina nænia eſſet confoſſior: tantis enim repletum hoc exemplar confuſionibus inveni, ut quamvis de lapidibus longe inter ſe diverſis agat auctor, tamen quia aliquando quæ ſibi contraria erant in unum coaluerant, nullæ plane contrarietatis notæ apparerent. Magnum eſt fateor, ab erroribus qui veterum libros obſident, eos pergare & liberare, ſed confuſiones quibus mens auctoris obſcuratur, ordo & ſeries operis turbatur, ſimiliaque monſtra do-

domare, majus illud opus est. Quod tu probe nosti, MI GAULMINE, *qui in istis adeo es* περιδωνευόμενος, *ut e pauciſſimis qui in hoc ſenio literarum idem dolium verſant, non verear te principem conſtituere, licet eam ætatem adhuc non attigeris, qua majores dicimur. Tanto enim ingenii acumine polles, ut quæ alii aſſequuturos ſe vix audent ſibi polliceri multorum annorum curriculo, tu breviſſimo ſpatio, ipſo temporis puncto & momento ea non ſolum attingas, ſed & longe majora & difficiliora. Omnes hodie qui literis operam, ut decet, navant, & humanitatem quam pauci noverunt colunt, vel ad plurium linguarum cognitionem pervenire geſtiunt, ut omne genus auctorum bonæ notæ familiare ſibi reddere queant, & hiſtoriam ab ovo, ut dicitur, usque ad mala, qui ultimus ſtudioſi & ſapientis hominis ſcopus eſſe debet, perfectiſſime tenere. vel ſcientias conſectantur, Philoſophiam dico, Theologiam, Medicinam, vel Mathematicas diſciplinas, aut Juris artem. Eorum qui in ſcientiarum cognitione immorantur bona pars, linguas, ſine quibus fruſtra cupimus ſcire, ignorat & bonis ac humanioribus literis eſt deſtituta, ita ut id hominum genus imitari & eorum veſtigia premere, hoc ſit ſemper velle cæcutire & cum barbarie luctari. Reliquorum,*

quorum pusillus est numerus, bona enim mente pauci præditi sunt in literis, quæ hodierna est nostri sæculi supinitas, unum te novi, GAULMINE, *qui plures linguas calleas, & earum cognitioni sedulo cottidie incumbas. Mirata est olim Athenæi ætas aurea & cultissima homines* διγλώτ[ους: *vide amabo te quid nostra ferrea factura sit, quæ virum non* δίγλωτ[ον *dumtaxat, sed* πενί[άγλωτ[ον *habet, quem priori illi sæculo opponat. De te loquor* GAULMINE, *quem omnes qui te de facie noverunt, sciunt Arabismi scientissimum, Hebraismi, Turcismi, de linguis enim Græca & Latina quid attinet loqui? cum in eis tantos profectus jam feceris, ut pauci qui tecum possint comparari in earum cognitione supersint, qui te superet nemo. Novit hoc probe pridem senatus Parisiensis a quo cum præfecturam tuam ambiebas, tantis oneratus est laudibus, ut in Magistratuum numerum contra quam vetant hujus imperii leges, te sine probatione cooptaverit. Nulla autem earum linguarum Orientalium est,* καὶ τοῦτο θαυμασ[όν, *quam intra paucos menses perdiscere non possis, dummodo fido liceat uti tibi præceptore, tam tenaci memoria gaudes, tanta discendi, & literas tractandi cupidine. Faxit Deus qui nos & nostra omnia temperat, ut Nestoreos ad rei literariæ incrementum*

tum ſuperes annos, & tarda ſit illa dies, quæ te nobis eripiet. Vale MI GAULMINE, *vive in æternum, & pignus, iſtud amicitiæ in te noſtræ certiſſimum accipe. Tutare nos ab invidorum linguis, & tumultuarium huncce laborem noſtrum limatiſſimo ingenio tuo excole, perfice, atque adorna curis tuis: quæ enim nos dum procedebant operæ ſcripſimus, emendationem potius auctoris & interpretationem ſpectant, quam illuſtrationem. Iterum vale. Ex muſæo noſtro. Toloſæ Kalend. Septembris. Anno* MDCXV.

LECTORI BENEVOLO

S. D.

JO. STEPH. BERNARDI.

DE Pſelli noſtri vita ejusque ſcriptis, non eſt quod quicquam memorem Benevole Lector, cum illa quæ huc ſpectant abunde cognoſci queant ex Leonis Allatii Viri Doctiſſimi Diatribe de Pſellis, a Celeberrimo Jo. Alb. Fabricio iterum edita Tom. V. Bibliothecæ Græcæ. Breviter tantum recenſebo illa, quæ de hoc de lapidum virtutibus libello monenda habeo; tum etiam quid ipſe ad novam hanc editionem contulerim, exponam. Primus hunc libellum in lucem emiſit Claudius Ancantherus, ut teſtatur Lindenius de ſcriptis Med. p. m. 546. *Nomenclator Gemmarum, quæ magis in uſu ſunt, cum earundem medicinis, nunquam antehac, quod ſciri adhuc potuerit editus, Claudio Ancanthero Medico & Cæſareo Hiſtorico ex Græco. Acceſſerunt ejusdem Ancantheri in hunc libellum Notæ breves non infructuoſæ. Typis Otthomarianis*, 1594, *in* 8. Prodiit deinceps una cum Plutarcho de

Flu-

Fluminibus cura Philippi Jacobi Mauſlaci, qui primus eum Græce edidit, addita verſione & notis, Toloſæ. 1615. in 8. Tranſtulit quoque hunc Pſelli libellum in Latinum & Italicum ſermonem Anatomicus dexterrimus Adrianus Spigelius, quod refert Leo Allatius in Diatribe cap. XLVII. p. 31. *Ejusdem Libellum*, de Lapidum virtutibus *Philippus Jacobus Mauſſacus primus vulgavit, Latine vertit, & emendavit, editus eſt Toloſæ Græce & Latine anno* 1615. 8. *Verum libellum hunc ante Mauſſacum Latine & Italice redditum ab* Adriano Spigelio *Philoſopho & Medico, & Gymnaſii Patavini Anatomico, apud Liberalem Cremam Philoſophum ac Medicum Tarviſinum præſtantiſſimum conſervari ad hunc diem, Epiſtola ſua mihi, utriusque amiciſſimus, Jacobus Philippus Thomaſinus ſignificavit. Libelli item meminit Caſaubonus in Ælii Spartiani Antoninum Caracallam Notis. Et Juſtus Rycquius in Epiſt. Centuria nova Epiſt.* 29. *in Saregica Bibliotheca inter alia opuſcula Manuſcripta illum ſe vidiſſe refert.* Hæc Leo Allatius loc. cit. Nunquam vero quod ſciam, Spigelii verſio lucem adſpexit. Ex apographo Jacobi Sirmondi ſe hunc librum vulgaſſe fatetur Mauſſacus in Epiſtola Dedicatoria ad Gilbertum Gaulminum.

Cæ-

Cæterum an Pſellus & quisnam iſte fuerit, an vero alius hujus libelli auctor ſtatuendus ſit, diſquirit Leo Allatius loc. cit. cap. x. pag. 8.

Meditanti vero mihi denuo hunc libellum vulgare, ſola ſeſe mihi obtulit editio Mausſaci, quæ Græcum textum ſiſteret, quam ſolam proinde ſequi debui; neque etiam Cl. Ancantheri verſionem oculis luſtrare licuit, quamvis id valde optaſſem, inprimis cum Mauſſacus uſus ſit Codice lacero admodum ac mutilo, quæ res Viro eruditiſſimo impoſuit, ut mire quædam loca explicuerit. Quamvis autem nihil præter Mauſſaci editionem ad manus eſſet, quod mihi fuiſſet adjumento; ſperabam tamen fore ut maculas ſi non omnes, ſaltim plurimas eluerem, ſi ſcriptores, qui in eodem argumento occupati fuerunt, conſulerem atque conferrem, quod quantum mihi profuerit Tu Lector judicabis. In notis ſtudui potiſſimum nævos abſtergere, qui ſenſui verborum ac auctoris menti officerent, ac ubi id non prorſus ἀπροσδιόνυτον videbatur, aliis quoque auctoribus aliquam lucem affundere ſategi. Tu vero B. L. conatus hoſce boni conſule, ſic ad plura tentanda animus mihi adjicietur. Vale.

TOT

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ

ΨΕΛΛΟΥ

ΚΑΙ ΥΠΕΡΤΙΜΟΥ ΠΕΡΙ ΛΙΘΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ.

SAPIENTISSIMI ET EXCELLENTISSIMI

PSELLI

DE LAPIDUM VIRTUTIBUS LIBELLUS.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ [1] ΨΕΛΛΟΥ

Καὶ ὑπερτίμου περὶ λίθων δυνάμεων

Αἰτιολογίσασθαι μέν σοι τὰς ἐν τοῖς λίθοις δυνάμεις οὐκ ἂν τολμήσαιμι, οὐδὲ μιμήσομαι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος τῶν [2] Δογματικῶν τὴν προπετείαν, δυνάμενος ἀφ' ἑκάστου πολλὰ εὑρεσιλογεῖν. Ἑκάστης δὲ τῶν διεγνωσμένων ἡμῖν λίθων, καὶ ἃς μάλιστα ἀγαπῶμεν οἱ ἄνθρωποι τὰς ἐνούσας δυνάμεις ἀνακαλύψω σοι, ἵνα ἐν καιροῖς αὐτοῖς χρῶο, καὶ τινα ὠφελείαν καρπίζοιο παρ' αὐτῶν, καὶ ἵνα

1. ΨΕΛΛΟΥ De auctore egimus in Præfatione, quam videfis,

2. Δογματικῶν. Dogmaticos hic traducit, qui eorum quæ quæruntur, veras cauſas ſe

SAPIENTISSIMI ET EXCELLENTISSIMI

PSELLI

De lapidum virtutibus libellus

Interprete Philippo Jacobo Mausfaco.

VIrtutum quæ lapidibus insunt causas tibi redditurum me vix ausim mihi polliceri: nec hac in parte imitabor insolentiam & temeritatem Dogmaticorum, licet possim multa & facunde & copiose de quolibet dicere. Lapidum autem qui nobis cogniti sunt, & quas maxime in illis amamus virtutes aperiam tibi, ut in tempore ipsis utaris, & aliquid utilitatis ex eis accipias, utque lapides nobis incos

se inveniſſe profitebantur. Sextus philoſophus lib. 1. Pyrrh. Hypotypoſ. cap. 1. acerrimus eorum hoſtis conſulendus. Dogmatici fuere Ariſtoteles, Epicurus, Stoici & alii quidam. MAUSSACUS.

ἵνα τὰς ἀγνώσας ἡμῖν λίθας ἐάσω τὸν Ονοκάρδιον, καὶ τὴν Ὀλκάδα, καὶ τὸν [1] Σπογγίτην, τόν τε [2] Λειμωνιάτην, καὶ τὸν [3] Λιγγέριον, τόν τε Τριγλίτην, καὶ τὸν [4] Τριόφθαλμον, καὶ τὸν [5] Σοκόνδιον, καὶ [6] Σκριγγίτην, καὶ τὸν [7] Σχισὸν, καὶ ὅσοι τοιῶτοι, ὧν τὰ ὀνόματα μόνον ἴσμεν, ἀμέλοι γε αὐτοῖς ἐνλυγχάνομεν· ἀπὸ τῶν γνωριμοτέρων ἡμῖν ἀπάρξομαι.

Αὐλίκα ὁ [8] Ἀδάμας· χροιὰν μὲν ἔτ-

1. Σπογγίτην. Dioſcorides lib. v. cap. CLXIII. Plinius lib. XXXVII. cap. X. *Spongites ſpongiæ nomen repræſentat.*

2. Λειμωνιάτην. Plinius loc. cit. *Limoniates eadem videtur quæ ſmaragdus.*

3. Λίγκερον. Legendum potius λιγγέριον, vel λυγκέριον. Male eſt apud Heſychium λυγιεργὸν, τὸ ἤλεκτρον, indubie reponi debet λυγκέριον. Lyncurium adeo notum eſt, ut mirari ſubeat, quomodo Pſellus ipſum inter ignotos lapides recenſere voluerit. MAUSSACUS.

3. Λιγγέριον. [Plinius lib. XXXVII. cap. II. & III. Solinus Polyh. cap. VIII. Marbodeus cap. XLI.

4. Τριόφθαλμον. Plinius lib. cit. cap. XI. *Tri-*

cognitos deferas, Onocardium ſcilicet, Olcadem, Spongitem, Leimoniatem, Lincurium, Triglitem, Triophthalmum, Socondium, Scringitem, Schiſtum & quotquot hujusmodi ſunt, quorum nomina ſola tenemus, in eos vero nunquam incidimus. Incipiam igitur ab his qui nobis magis noti ſunt.

Adamas ſtatim occurrit, qui vitreum & ſplen-

Triophthalmos cum onyche naſcitur, tres hominum oculos ſimul exprimens.

5. Σοκόνδιον. Videtur legendum ἢ τὸν Σακόδιον. Eſt ſpecies Jaſpidis de qua Plinius lib. XXXVII. cap. IX. *Alterum earum genus deſcendit ad hyacinthos. Hunc colorem Indi ſacon vocant, talem gemmam ſacodion.*

6. Σκριγγίτην. Corrigo ἢ τὸν Συριγγίτην. Plinius lib. cit. cap. X. *Syringites ſtipulæ internodio ſimilis, perpetua fiſtula cavatur.*

7. Σχιστὸν. Dioſcorides lib. V. cap. CXLV. Plinius lib. XXXVI. cap. XX.

8. Ἀδάμας. Plinius H. N. lib. XXXVII. cap. IV. Solinus Polyhiſt. cap. 65. Theophylactus Simoc. Quæſt. Phyſic. Quæſt. 1. Marbodeus de gemmis cap. 1.

ȣ̃τος ἔχει ὑελίζȣσαν καὶ ςιλπνὴν, κραταιός τέ ἐςιν καὶ δύσθραυςος· [1] ἡμιτριταίους πυρετȣ̀ς σβέννυσιν ἐξαρτώμενος.

Ὁ [2] Ἁιματίτης· ὀνομάζεται δὲ [3] ὅυτος, ὅτι βρεχόμενος ὕδατι αἱματώδη χροιὰν ἀφίησι· ὀφθαλμίας ἰᾶται μεθ' ὕδατος ἐγχριώμενος.

[4] Ἀμέθυσος [5] ὑακινθώδης μέν ἐςι τὴν χροιὰν, ἰᾶται δὲ καὶ κεφαλαλγίας, καὶ τοὺς πίνοντας [6] οἶνον φυλάττει νήφοντας, ὅθεν ἀυτῷ καὶ τοὔνομα.

Ὁ

1. Ἡμιτριταίȣς. Alias vires ipsi adscribunt Plinius loc. cit. & ex eo Marbodeus.

2. Αἱματίτης. Dioscorides lib. v. cap. CXLIV. Plinius lib. XXXVI. cap. XX. & lib. XXXVII. cap. X. Galenus lib. VIII. Simpl. Medic. p. m. 121. Solinus cap. XLII. Marbodeus cap. XXXVI. χρυσετήςιος λίθος dicitur Chemicis. Glossæ Chemicæ p. 144. χρυσετήςιος λίθος, αἱματίτης.

3. Οὗτος. Forte melius οὕτως, sed parum refert utro modo legas. MAUSSACUS.

3. Οὗτος. Legend. οὕτως.

4. Αμέθυσος. Plinius lib. XXXVII. cap. IX. Mar-

ſplendidum habet colorem, ſolidusque & fractu difficilis. Febres ſemitertianas ſuſpenſus aut alligatus reſtinguit.

Æmatites ita vocatur, quod aqua irriguus ſanguineum colorem induat, ſanat hic morbos oculorum, aqua illitus.

Amethyſtus hyacinthini coloris eſt, ſedat dolores capitis & vinipotores aut bibaculos abſtemios reddit & ſobrios, unde illi nomen.

Car-

Marbodeus cap. IV.

India mittit eum, gemmarum maxima nutrix,
Hic facilis ſculpi, contrarius ebrietati.

5. Ὑακινθώδης. Theophraſtus ὑακινθῶδες diceret, quia ἀμέθυσον vult eſſe neutrius generis, ſed ut puto ἀμέθυσος & ἀμέθυσον dici poteſt, hoc in neutro, illud in maſculino, quare nihil hic mutandum. MAUSSACUS.

5. Ὑακινθώδης. Dicitur quoque ἡ ἀμέθυσος, in fœminino genere ſic Heliodorus Æthiopic. lib. v. cap. XIII. ubi eleganter hanc gemmam deſcribit.

6. Οἶνον. membrana male habebat οἶνα. MAUSSACUS.

Ὁ [1] Ἄνθραξ ἐν Ἰνδοῖς μὲν ἔχει τὴν γένεσιν· ἔστι δὲ ἄνθραξιν ἐμφερὴς, καὶ ὁ μέντοι ἐστι [2] τηλεφεγγὴς, ὁ δὲ [3] βραχύτηλι μελάνλερ⊙. Εὑρίσκεται δὲ ἐν ὄρεσιν ἀνλιλάμπων ταῖς ἀκλίσι ἡλιακαῖς, καὶ [4] ποικιλλόμεν⊙ μέν· [5] Τοῦτον οἱ λιθογνώμονες ἴασιν, ἃ μήν γε καὶ τὰς δυνάμεις αὐλῶ μεμαθήκασιν, εἰ μὴ μόνον τὸν Ἀνθρακίτην τὸν παρὰ Θεσπρωτοῖς γενόμενον, ἔλατλον τὸ πυραυγὲς ἔχονλα. [6] Κεφαλαλγίας ἰᾶσθαί φασι παρὰ τῷ κάμινονλι θυμιώμενον.

Ὁ

1. Ἄνθραξ. Plinius lib. xxxvii. cap. vii. Marbodeus cap. x.

2. Τηλεφεγγὴς. Inquinatissima hæc erant in manu exarato. Nos conjectura restituimus ἢ ὁ μέντοι ἐστι τηλεφεγγὴς, nam quid sit θυληφεγγὴς, ut scriptum erat in codice, nemo scit. MAUSSACUS.

2. Τηλεφεγγὴς. Bene Mauſſacus hæc restituit. Aelianus Hist. Animal. lib. viii. cap. xxii. de hac gemma. Τὴν δ' ἓν λίθον ἐνδόν ποι κατέθετο· εἶτα νύκτωρ διυπνιωθεῖσα, ὁρᾷ αὐγήν τινα ἢ αἴγλην ἀφιεῖζαν ἢ κατελάμπετο ὁ οἶκος ὡς εἰσκομιωθείσης δᾳδός· τοσοῦτον ἄρα ἐκ τ βώλα τὸ σέλας ἀνίει τε ἢ εἱλίκτελο.

3. Βραχύτηλι Legendum βραχύ τι.

4. Ποικιλλόμεν⊙. Forte

Carbunculus in India generatur, est autem carbonibus similis, splendet unus procul, alter vero ob exiguitatem nigrior est. Porro invenitur in montibus adversus solis radios resplendens & variegatus. Hunc quidem Gemmarii optime norunt, sed ejus virtutes nequaquam, si Anthracitem excipias, qui apud Thesprotos nascitur, & igneum splendorem habet remissiorem. Hunc morbis capitis mederi referunt, si ægroto offeratur suffitus.

Æscha-

te ποικιλείμων. membrana habet ποικιλιαμενος, omnino male. MAUSSACUS.

4. Ποικιλόμενον. Locus haud dubie corruptus, cujus sanatio a codice MS. est exspectanda.

5. Τῶτον. De ejus viribus sic differit Habdarrahamanus Tract. III. de Gemmis. cap. 1. *Inter præcipuas, ac præstantissimas carbunculi virtutes istæ recensentur. Si quis carbunculo sese obsignat, vel appensum gestat, tutus, securusque erit a contagio & peste. Cor mirum in modum lætificat, ejusque abigit moerores. Venenis præsentaneum est remedium, quod inter notissimas ejus virtutes recensendum est.*

6. Κεφαλαλγίας. Videtur ante hanc vocem excidisse τῶτον.

Ὁ [1] Αἰσχάτης· ἔστι δὲ ποικίλος τὴν χροιὰν καὶ διηγλαϊσμένος· καὶ ὁ μὲν [2] πάρωχρος, ὁ δὲ φοινικόχρους ἢ [3] σαρκοειδής· Ὀφθαλμῶν ῥεύματα καὶ κεφαλαλγίας ἰᾶται, ἐπέχει δὲ καὶ ῥοῦν γυναικῶν καὶ τῷ [4] ὑγρῷ ὕδρωπι ἀντίθετός ἐστι καὶ τοσοῦτον αὐτῷ τὸ [5] παρίον τῆς ξηραντικῆς δυνάμεως, ὡς καὶ ὕδωρ ἀναπίνειν δύνασθαι καὶ κενὸν ἄγγος ποιεῖν.

Ὁ

1. Αἰσχάτης. Idem qui Achates dicitur. consulantur de eo Plinius lib. XXXVII. cap. X. Solinus cap. XI. Marbodeus cap. II. Orpheus p. 230. qui corruptus p. 236. vs. 66. quem locum hac occasione emaculemus.

Σπερχόμενοι ποτὶ βωμὸν, ἀολλέες ἐκπρομολόντες
Χηραμόθεν, ὁρόωνται ἐφερπύζοντες αὐτμὴν.

vertit interpres.

Festinantes ad aram, confertim erumpentes
Ex suis latibulis, adreptantes adspectant.

Pro ὁρόωνται, legendum ἀρύονται.

2. Πάρωχρος. Illum videtur innuere qui leucachates, vel eum qui cerachates dicitur, de quo Marbodeus loccit.

Cerea cui facies, quia creber, vilis habetur.

Fru-

Æſchates diverſicolor eſt & ſplendidus: unus autem pallidus eſt, alter rubicundus aut carneus: oculorum fluxionibus & capitis doloribus medetur, & ſiſtit mulierum menſtrua, adverſaturque omnino humidæ hydropiſi, tantumque virtutis ſiccificæ ei ineſt, ut & aquam ebibere poſſit, & vas vacunm relinquere.

Be-

Fruſtra nititur Marbodeus, etymologiam hujus vocis ex latino ſermone petere, cum ſic dicatur hic lapis, quod cornu colore referat.

3. Σαρδοειδής. Putamus reſtituendum σαρκοειδὴς, ut paulo poſt legitur in ὄνυξ. MAUSSACUS.

3. Σαρκοειδὴς. Sic correxit Mauſſacus, ſed præſtabit ſervare lectionem codicis MS. cum Plinius loc. cit. & alii, ſardachatem memorent.

4. Ὑγρῷ ὑδρ. Viderint Medicorum filii, quid ſit humida hydropiſis. MAUSSACUS.

4. Ὑγρῷ. Anaſarcam opponi ſiccæ Tympanitidi recte ad oram exemplaris, quo utor notavit vir Doctus.

5. Περιὸν. Melius παριὸν. MAUSSACUS.

5. Παριὸν Monui in notis ad Demetrium Pepag. p. 10. περιὸν eſſe legendum, meque antea temere nimis fidem adhibentem Mauſſaco ſuſpicatum eſſe legend. πέριττον. Vidi poſtea virum

Ὁ δὲ [1] Βήρυλλος. Τρεῖς δὲ τούτου τοῦ λίθου μορφαί, καὶ ὁ μὲν αὐλῶν [2] ἐλαιοβαρύς ἐστι τὴν χροιάν· ὁ δὲ θαλάττῃ προσεοικώς· ὁ δὲ λαμπρὸς τὰς αὐγὰς καὶ ὁμοφυὴς, καὶ λάμπων πόρρωθεν· ἔστω οὖν ὁ λίθος ἐνθάσεις ἰᾶται, καὶ σπασμοὺς, καὶ ὀφθαλμῶν ὀδύνας, καὶ [3] ἴκτερον.

Ὁ [4] Γαλακτίτης ἀποῤῥήτῳ βρύει γάλακτι, ἔνθεν γὰρ αὐλῷ καὶ τὄνομα· καλαστᾷ δὲ γάλα ταῖς γυναιξί· λήθην δὲ ἐργάζεσθαι τῶν κακῶν καὶ μνήμην [5] τῶν κα-

rum ſummum Th. Reineſium lib. II. var. lect. cap. 18. pag. 301. quoque emendaſſe πέλιον. ſed pace tanti viri dixerim, placet adhuc lectio codicis MS.

1. Βήρυλλος. Plinius lib. XXXVII. cap. V. Solinus Polyh. cap. LXV. Marbodeus c. IX.

2. Ἐλαιοβαρύς. Forte leg. ἐλαιοβαφής.

3. Ἴκτερον. Cæl. Aurelianus lib. III. Morb. Chronic. cap. V. *Paſſio vocabulum ſumſit ſecundum Græcos ab animalis nomine, quod ſit coloris fellei.* Nempe a galbula. χρυσιασμὸς etiam dicitur. Syneſius MS. libr. de Febribus. Πλειστάκις ἢ συμβαίνει ἐν τούτῳ τῷ πυρετῷ περὶ οὗ λέγομεν, φρενῖτις ἢ βήχος ξηρὸς ἢ λειπο-

Beryllus. Tres ſunt hujus lapilli formæ, alius colorem habet olei obſcurum, alius marinum, alius denique ſplendidus eſt, & ejusdem naturæ, & procul reſplendens. Lapis igitur hic intentiones curat, convulſiones, oculorum dolores, auriginem.

Galactites occulto ſcatet lacte, unde & ipſi nomen inditum eſt, mulieribus vero lac attrahit, & oblivionem inducit malorum, quorum memoriam etiam revocat. contra-

ποθυμία ἢ χρυσιασμὸς ὅ ἐςι ἴκτερος.

4. Γαλακτίτης. Dioſcorides lib. v. cap. CL. Plinius H. N. lib. XXXVII. cap. X. Solinus cap. XII. Orpheus p. 200. Marbodeus cap. XXXI. corruptus leviter Orpheus p. 202.

Λαὶ δέ σε ϗ βασιλῆες
ἀμύμονες αἰδέσσονται

Legend. Ναὶ δέ σε κ. τ. λ.

5. Τῶν κακῶν. Haud dubie legendum τῶν καλῶν. Orpheus de Lapidibus pag. 200. vs. 7.

Ἠδ' ἄρα μιν λήθαιον
ἐφήμισαν, οὕνεκεν ἀιεὶ
Μεμνῆσθαι κακότητος ὀϊ-
ζυρῆς ἀπερύκει
Θνητοὺς ἀθανάτους τε·
νόον δ' ἐριούνιον εἶναι
Θέλγει, ἐποτρύνων ἀ-
γανὰ φρεσὶ βουλεύεσθαι.

1. Γὰρ

κακῶν· ἀνίᾳθεῳ [1] γάρ ἐσι καὶ [2] θηρίων πληγαῖς περιαῳδὸς γεγονώς.

Τὸ [3] Ἤλεκτρον· ἔσι δὲ τὸ μὲν Ἰνδικὸν, τὸ δὲ [3] Λιβυστικόν· [4] οἰκειοῦνται δὲ παρὰ τὸν [5] Ἠριδανὸν ποταμόν· ἔνιοι δὲ καὶ δάκρυον αὐτὸ φασι [6] δένδρου τινός· κέφον γάρ ἐσι καὶ θυμιᾶται ὡς ὁ λιβανωτὸς καὶ ἡ μαστιχή· ἰᾶται δὲ δυσουρίαν περιαῳδόμενον, καὶ πυρετὸν ἀπαλλάττει, καὶ στομάχου ῥεύματα ἴσησι, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς δὲ ἐγχριώμενον ὀξυδορκίαν χαρίζεται.

Ἡ Ἰάσπις φύσει κρυσταλλοειδὴς, [7] ὀλίγου ἐπιπεινομένη τὴν χροιὰν, καὶ ἀρίστη μὲν ἡ [8] πορφύρουσα, [9] δευτέρα ἡ

1. γὰρ Malim δὲ.

2. Θηρίων. Τὰ θηρία sunt animalia venenata, vide quæ notat Cl. L. Bos. ad Act. Apost. cap. XXVIII. p. 62.

3. Λιβυκὸν. Ad oram sui exemplaris, quod nunc in Bibliotheca Lugd. Batav. servatur, correxit Vossius Λιγυστικὸν.

4. Οἰκειοῦνται. Forte leg. εὑρίσκονται.

5. Ἠριδανὸν. Non video quomodo Electrum Indicum & Libyticum juxta fluvium Eridanum reperiri possint

trarius enim est omnino belluarum vulneribus, li circumnectatur.

Electrum. Unum quidem Indicum est, alterum Lybiticum: reperiuntur autem, juxta fluvium Eridanum. Quidam vero ipsum ajunt lachrymam esse cujusdam arboris. Leve est, idque adolent, ut thus & resinam lentisci: urinæ difficultatem circumnexum sedat, & febrem sanat, & stomachi fluxiones cohibet, & inunctum aut illitum oculis visus acuitatem præbet.

Jaspis lapis natura crystallum pene refert, paulo vehementius colorem intendens. Optimus purpureus est, melior ille qui

sint. MAUSSACUS.

6. Δένδρα. Consule Philostratum. Icon. lib. 2. in Phaëtonte (lib. 1. cap. XI. p. 780.) *Idem.*

7. Ὀλίγα. Malim ὀλίγον. Ὀλίγα forte legendum apud Themistium Orat. IV. p. 69. ed. H. Steph. ἤγαγον δ' οὖν αὐτοῖς τὰ ἀγώγιμα ὅσα τέ μοι πρῶτα ὑπῆρχε καὶ ὅσα παρ' ὑμῶν ἐνθένδε ἐπορισάμην ἐν εἴκοσιν ὀλίγοις ἐνιαυτοῖς. Pro ὀλίγοις Petavius corrigit ὅλοις malim ὀλίγα, *per viginti ferme annos.*

8. Πορφύρεα. Malim πορφυρίζοντα.

9. Δευτέρα Leg. δευτέρα ἢ ἡ.

1. Φθε-

ἢ [1] φθεγμαλικωτέρα παράλευκος· ἔστι δὲ τις καὶ [2] ἀεροειδὴς· ἀνασέλλει δὲ ῥεύματα κεφαλῆς, καὶ τὰς [3] ἐφιάλτας ἀπωθεῖται, καὶ λοιμικοῖς ἀνλιτάτ-

1. Φθεγμαλικωτέρα. Vertit MAUSSACUS, *qui magis est vocalis*. Sed corrupta hæc vox, legend. φλεγμαλικωτέρα. Dioscorides lib. v. c. CLX. Λίθος ἴασπις, ὁμοία ἡς ἐστὶ σμαραγδίζων· ὁ δὲ κρυσαλλώδης, ἐοικὼς φλέγμαλι. Sic solent librarii voces similes confundere. Hippocrates lib. de Insomniis. Sect. IV. p. 375. ed. Foesii αὐτὴ δ' ἐωϋτῆς ἡ Μάνοια οὐ γίνε) leg. αὐτὴ δὲ ἐωϋτῆς ἡ Μανικονία οὐ γίνεται. Oribasius Anatom. p. 120. ἣ ἔστιν αἰσθητὸν τὸ σόμα ἢ πόρε τάτε, κἂν μὴ πάνυ λι μέγα τὸ ζῶον ᾖ. Quæ verba haud dubie prave se habent. Lego ἣ ἔστιν αἰσθητικὸν τὸ σ. τ. π. τ. κ. μ. π. τ. μέγα τὸ ξῦον ᾖ. Cassius in Quæst. Medic. Quæst. XXII. ὡς τε ἢ τάτε κακωθέντος, ἢ τ᾽ φωνήσεως ὑποκειμένης, εἰκότως ἂν ἀνλαμβάνον) τῶν φωνῶν. Verba ἢ τ᾽ φωνήσεως ὑποκειμένης omisit in versione Conr. Gesnerus, haud dubie quod illa conrupta judicaret, corrige itaque ἢ τ᾽ σφωνώσεως ὑποκειμένης. Orpheus Argonaut. vs. 424.

Καὶ κρόνον αἰνολέτην, ὡς τ᾽ ἐς Δία τερπικέραυνον
Ἤλυθεν ἀθανάτων μακάρων βασιλῆος ἀρχήν.

Suspicor legendum ἢ κρόνον εὐνολέτην κ. τ. λ. Thryphiodorus de excid.

qui magis est vocalis, parumper albus. Est & aëreus quidam qui capitis fluxiones tollit, & expellit malum illud, quo cum laborat quis, se grandi mole opprimi noctu &

cid. Ilii vs. 412.

--- μάτην ὃ χρῄς ἅπερ ἴσχεις

varie tentarunt hunc locum viri docti, sed Erud. Merrick ex codice MS. Cl. Reimari aliam adfert lectionem.

---μάτην δ' ὑλάεσ' ἀπερύκεις.

Pro ἀπερύκεις corrigit ἀγορεύεις, malim legere ἀπερύγεις. Hesychius ἐρύγειν, φωνεῖν. Aristides Orat. in Minervam p. 10. ἀναπνεῖ τε εἰς αὐτὸν. Corrigit vir Doctus ἀναπαύει, quam emendationem rejicit tueturque vulgatam lectionem Cel. Jac. Elsnerus in schediasmate critico pag. 40. suspicor legendum ἀναπνεῖ τε ἴσα αὐτῷ. levi, ni fallor, mutatione.

2. Ἀεροειδὴς. Orpheus de Lapid. p. 206.

Καὶ γλαφυρὸν κομίσας ἀερόχροον αἴκεν ἰάσπιν.

Sic legendum, non ut vulgo editum ἐαρόχροον.

3. Ἐφιάλτας. Actuarius lib. 1. de Dignot. morb. cap. 35. Ὁ δ' ἐφιάλτης οὕτω καλούμενος, πάθος ὢν ἐν τοὺς ὕπνους συμβαῖνον, οὐ πάνυ μὲν καθ' αὐτὸ κακὸν, μεγάλα δέ τινα προσημαίνει κακά. ἐπιληψιῶν γὰρ καὶ μελαγχολιῶν εἴδη ἔνι τε ὀπτάληξιαι, καὶ ὅ τι σύνεγγυς αὐτῶν, θαμίζοντος τὸν ἐφιάλτην προσημαίνειν. λέγεται δὲ ὑπὸ τοῦ δοκεῖν ἐφάπτεσθαί τινα τοῖς πάσχουσιν· ὡς τινος γὰρ αὐτοῖς ἐπικειμένου καὶ θλίβοντος

τάττεται πάθεσι καὶ [1] ἐπιληπτικοῖς. Ἔστι δέ τις Ἰάσπις [2] σμαραγδίζουσα· ἡ δὲ ἐμφερὴς χίονι, καὶ ἄλλη ἐμφερὴς ἄρνου ἐγκεφάλῳ, ἧς οὔπω οὐδεὶς ἐγνώκει τὴν δύναμιν.

Ὁ

τος αἰσθάνονται οἱ τῷ τοιούτῳ κάτοχοι πάθει, μηδ' ὁτιοῦν μέλος αὐτῶν κινῆσαι δυνάμενοι· φεύγειν δέ φασιν αὐτοὺς τῶν δακτύλων σωρευθέντων. *Incubonem* Latini vocant. Cælius Aurelianus lib. 1. Morb. Chronic. cap. 111. p. 289. *Quidam veteres* ἐφιάλτην *vocaverunt*, *alii* ἐπιβολὴν, *quod utilis patientibus perhibeatur.* Loco huic male sano varie medicinam facere conati sunt viri docti, at omnium optime eum emendat Celeb. Trillerus in epistola ad me data, quam elegantem ac eruditam emendationem cum lectore communicabo. En ipsius verba. *Nihil plane in Cælio emendandum, præter vocem* ἐπιβολὴν, *quæ potius scribenda* ἐπωφελῆ, *aut Lat.* epophelen, *h. e.* utilem. *Dabo Cælii defensorem & commentatorem* Hesychium: ἐπωφελὴς ὁ καλούμενος ἐφιάλτης. *Sed & dabo nunc reconditæ hujus & insolitæ opinionis originem* ex Artemidoro Lib. 11. Oneirocrit. cap. 42. p. 132. Ἐὰν ὁ ἐφιάλτης τι καὶ διδῷ καὶ συνουσιάζῃ, μεγάλας ὠφελείας προαγορεύει· μάλιστα δὲ, ὅταν μὴ βαρῇ· Hæc Vir Doctus, qua emendatione nihil verius & elegantius fingi

& ab alio invadi putat: & peſtiferis morbis ac epilepticis omnino adverſatur. Eſt & Jaſpis quidam in Smaragdi modum reſplendens, alius vero nivi ſimilis, alius denique hirci cerebrum referens, cujus nemo hactenus vires novit.

Idæ-

gi atque excogitari poteſt.

1. Ἐπιληπτικοῖς. Edicio Mauſſaci ἐπιλειπτικοῖς, quod a librariis profectum videtur, ſed male omnino ſe habet, ut ſatis docet vocis originatio. Nonus. cap. xxxvi. p. 45. ὠνόμασα ᾗ τὸ πάθος ἐπιληψία, ἀφ' τὸ ἐπιλαμβάνεσθ τὴ κεφαλῆς αὐτῶν τὰς αἰσθήσεις. Quæ verba hauſit ex Alexandri Trall. lib. i. c. xv. p. 62. apud quem male hodie ἐπιλανθάνεσθαι legitur, quod recte ad oram ſui exemplaris in ἐπιλαμβάνεσθαι, mutaverat Renatus Moreau. H. Stephanus in Diction. Medic. p. 322. edidit ἐπιλαμβάνειν. Frequenter η & ει inter ſe permutantur. Rhazes de Peſtilentia in Procem. p. 243. οὕτως τοίνυν ὁ θαυμασὸς ἀνὴρ εἰς δύο ἤδη τεμὼν τὼ νόσον pro ἤδη legend. ἄδη. Ceterum Jaſpidem etiam adverſus epilepſiam commendant Alexander Trallianus lib. i. c. xv. p. 83. & Nonus cap. xxxvi. p. 47.

2. Συαεχγδίζουσα. Plinius H. N. lib. xxxvii. c. ix. *Totus vero oriens pro amuletis traditur geſtare eam quæ ex iis Smaragdo ſimilis eſt.*

Ὁ [1] Ἰδαῖος Δάκτυλος ἐν Ἴδῃ τῆς Κρήτης γίνεται, καί ἐστι τὸ σχῆμα δακτύλῳ ἀνδρὸς ἐμφερὴς τῷ ἀντίχειρι· τὴν χροιὰν σιδηρόχρους· οὗτος ὁ λίθος δικαιότατος πάντων τῶν λίθων ἐστί· τὰς μὲν γὰρ ἐκ τῶν δικαίων μίξεων γενομένας σπορὰς τελειοῖ, φθείρει δὲ τὰς ἀθεμίστους καὶ παρανόμους.

Ὁ [2] Κρύσταλλος ἔοικε μὲν ὕδατι καθαρῷ, [3] ἐγκαεὶς δὲ ὑπὸ Ἡλίου χροιὰν ἀμε-

1. Ἰδαῖος. Totidem ferme verbis hæc legas apud Plinium lib. xxxvii. cap. x. *Idæi Dactyli in Creta, ferreo colore pollicem humanum exprimunt.*

2. Κρύσταλλος. Plinius H. N. lib. xxxvii. cap. ii. Solinus cap. xxiv. Orpheus de Lapid. pag. 198. Marbodeus cap. xxiii.

3. Ἐγκαεὶς. Crystallos varii reperiri coloris notum est, sed an a solis radiis colores mutentur, nescio. Vereor valde ne lacuna hic subsit: tradunt enim auctores hanc gemmam a sole inradiatam, ignem concipere, & hanc ejus virtutem apud Psellum excidisse puto. Orpheus loc. cit. vs. 7.

Εἰ γὰρ ἄτερ κρυστάλλοιο θέλεις πυρὸς ἐς φλόγας ἕρσαι,
Κέκλομαι αὐγαλέων μιν ἐπὼ ἐξ

Idæus Dactylus in Ida Cretæ gignitur, eſtque ejusdem formæ cum pollice hominis, ferreo colore. Hic autem lapis juſtisſimus omnium lapidum eſt, foetus enim ex juſtis nuptiis procreatos perficit, corrumpit vero eos qui contra & leges & jus generantur.

Cryſtallus ſimilis eſt aquæ puræ, accenſus vero a ſole Amethyſti colorem induit, & in ob-

ὑπὲρ δαΐδων καταθεῖναι·
Αὐτὰρ ὅγ' ἠελίοιο καταντίον αὐγάζοντος
Αὔτιχ' ὑπὲρ δαΐδων ὀλίγην ἀκτίνα τανύσσει.
Ἡδ' ὅτε καρφαλέης τε θίγῃ καὶ πίονος ὕλης,
Καπνὸν, ἔπειτα δὲ πῦρ ὀλίγον, μετὰ δὲ φλόγα πολλὴν
Ὄρσει· τὴν δ' ἄρα φασὶ παλαιγονίης ἱερὸν πῦρ.

In quinto verſu pro Ἡ δ' ὅτε legendum Ἡ δ' ὅτε. Marbodeus loc. cit.

Sed certum cunctis, neque ſtat violabile tanquam
Quod lapis hic ſoli ſubjectus concipit ignem,
Admotosque ſibi ſolet hic accendere fungos.

Forte itaque apud Pſellum legendum. ἐγκαεὶς δὲ ὑπὸ Ἡλίου ἀνάπτεται, ἐνίοτε μὲν χρόιαν κ. τ. λ.

ἀμεθύστῳ μελαλαμβάνει, ἐπὶ δὲ τὸ βαθύτερον τραπεῖς Ἰάσπιδι γίνεται ὅμοιος· οὗτος [1] τρόμῳς ἀπερύκει καὶ ἐκλύσεις νεύρων ἀνατριβόμενος.

Ὁ [2] Λυχνίτης· ἔστι δὲ [3] νυκλάλωπος ἀρτηθεὶς ἀπὸ τῆ τραχήλῳ, ῥεύματά τε ἐπέχει ὀφθαλμῶν ἐν λινῷ ῥάκει περιληθεὶς τῷ μελώπῳ.

Ὁ [4] Μαγνίτης λίθος ἐστὶ μέγας καὶ βα-

1. Τρόμῳς. Vertit Mauſſacus *timores*, niſi forte typographorum error, corrige *tremores*.

2. Λυχνίτης. Ordo alphabeticus poſtulat, ut ſtatim poſt Κρύσαλλος, vel ante reponatur Κάπρειρος. Deſcivit tamen hic lapis in poſteriorem locum. Nos ſequuti ſumus Cod. manu exaratum. Ceterum de Lychnite in notis ad Hydaſpen Plutarchi diſputavimus. MAUSSACUS.

2. Λυχνίτης. Plinius lib. XXXVII. cap. VII. Quæ ſequuntur verba ἐστὶ ᾧ νυκλάλωπος, omnino ſunt corrupta. Mauſſacus legit νυκλαλώψ & vertit *luſcitioſus eſt*. Sed bene quod locum mutilum eſſe ſuſpicetur. Excidit hic procul dubio deſcriptio coloris & habitus externi hujus gemmæ. Plinius loc. cit. Unam ſpeciem purpura radiare tradit, alteram cocco. Sic itaque hanc lacunam ſupplerem. ἐστὶ

obſcuriorem mutatus, Jaſpidi fit ſimilis. Is timores prohibet & diſſolutiones nervorum colliſus.

Lychnites luſcitioſus eſt, & collo ſuſpenſus occulorum fluxiones ſiſtit, ſi apponatur fronti linea lacinia involutus.

Magnes lapis eſt magnus, & gravis & enor-

ὃ πορφυρόχρως· ἰᾶται νυκταλώπας κ. τ. λ.

3. Νυκτάλωπος. Si ita legas, vertendum eſt *ſpectat ad luſcitioſum.* Sed ſi legas νυκτάλωψ, ut eſt indubie corrigendum, interpretari debes *luſcitioſus eſt*, deeſt hic forſan aliquid. MAUSSACUS.

3. Νυκτάλωπος. Gloſſæ Jatricæ MSS. Νυκταλώπας, τοὺς τῇ νυκτὶ μὴ βλέποντας.

4. Μαγνίτης. Dioſcorides lib. v. cap. CXLVIII. Plinius H. N. lib. XXXXI. cap. XIV. Galenus lib. VIII. de Simpl. Med. p. m. 123. Orpheus de Lapid. p. 208. Marbodeus cap. XLIII. unde dictus hic lapis docet Lucretius lib. VI. vſ. 907.

Quem Magneta vocant patrio de nomine Graji,
Magnetum quia ſit patriis in finibus ortus.

βαρὺς καὶ ἀνόμαλος, καὶ ὁ μέν τις ἐπισπᾶται τὸν σίδηρον, ὁ δὲ ἀναπτύει· ἀναλυόμενος δὲ γάλακτι [1] ὀξυδορκίαν ποιεῖ, καὶ μελαγχολίαν [2] ἰᾶται.

Ὁ [3] Ὄνυξ εὐμεγεθής ἐστι, ὥστε τοὺς Ἰνδοὺς πόδας κλίνης ἐντεῦθεν τορεύειν· διαρθεὶς δὲ [4] πρὸς γῆν παντοίαν ἀναφέ-

Attamen a Magnete inventorem eum sic vocatum vult Plinius loc. cit. Etiam Ἡράκλεια λίθος dicitur. Theophylactus Simoc. Quæst. IV. p. 7. Ἡ μαγνῆτις, ἣν καὶ ἡράκλειαν λίθον, φασι, τοῦ σιδήρου διέστηκε, καὶ ὅμως διὰ μέσου τοῦ ἀέρος ὁρῶμεν τὴν ἐνέργειαν προβαλλομένην τὴν λίθον. Quæ sequuntur apud Theophylactum corrupta sunt, quæ hic simul emendabimus. ἐπεὶ δ' ἂν οὐκ ἐξικνοῦνται, ἔστιν ὅτε οἱ ταύτης πρὸς τὸν ἄρρενα κλάδοι, σοφόν τι παλαμῶνται ταύτῃ οἱ φυτουργοὶ πρὸς τὸν ἔρωτα. Verba ἔστιν ὅτε male ibi esse collocata vidit jam Kimedoncius, qui proinde corrigit ἐξικνοῦντες ἔστιν οἱ. Sed nihil mutandum, verba leviter transposita, restitue ἐξικνοῦνται οἱ ταύτης — κλάδοι, ἔστιν ὅτε σοφόν κ. τ. λ.

1. Ὀξυδορίαν. Quis non videt legendum ὀξυδορκίαν? MAUSSACUS.

2. Ἰᾶται. Arthriticis praeterea hunc lapidem prodesse testatur Alexander Trallianus lib. XI. p. 656. καὶ ἡ μαγνῆτις ἢ λίθος φορουμένη

enormis: unus eſt qui ferrum attrahit, alter qui rejicit, lacte vero diſſolutus viſus acuitatem præbet, & melancholiam ſanat.

Onyx maximus eſt, adeo ut Indi lectorum pedes ex eo tornent. Sublatus in terram omnem recipit colorem, aut carbun-

μένη τῶν ἀρθριτικῶν θεραπεύει τὰς ὀδύνας.

3. Ὄνυξ. Plinius lib. XXXVII. cap. VI. Marbodeus cap. IX. pro ἐντεῦθεν in Mauſſaci editione typographorum incuria legitur εὐτεῦθεν.

4. Πρὸς γῆν. Suſpicor legendum πρὸς αὐγὴν. Sic truncant librarii modo initia modo fines vocum. Redit mihi in mentem locus Ariſtæneti, ubi pariter vocabuli finis neglectus illum obſcurum reddit lib. I. Epiſt. XV. pag. 102. Ἔρωτος δὲ φανέντος, γέγονε, ῥίψασπις εὐθὺς, ὁ τέως θρασὺς, καὶ τὴν δεξιὰν ἀκοντὶ προσανατείνας, ὡμολόγει τὴν ἧτταν. Corrigunt Viri docti ἑκοντὶ aut ἀκοντὶ, ſed vereor ne locus in graviori mendo cubet, forte legendum καὶ τῇ δεξιᾷ ἀκόντιον προσανατείνας. Interdum nimis liberaliter literam addidere librarii. Plutarchus de Fluminibus pag. 59. ed. Mauſſaci. de lapide Clitoride ἔστι δὲ λίαν μελάγχρους, ὃν κόσμου χάριν οἱ ἐγχώριοι φοροῦσιν ἐν τοῖς Σωτηρίοις. Sic edidit Mauſſacus, corrigo ἐν τοῖς ὠταρίοις, favet Codex MS. in quo legebatur Σωτάριοις.

φέρει χροίαν, ἢ γὰρ ἀνθρακώδη, ἢ μέλαιναν, ἢ σαρκοειδῆ· [1] ἀναλυθεὶς δὲ ἐπέχει φαντασίας νυκτερινὰς, ὀδόντί τε ῥευματιζομένοις παρατριβόμενον ὠφελεῖ.

Ὁ [2] Κάπρειρον ἴσησι ῥεύματα ὀφθαλμῶν μελώπῳ περιαφθεὶς. [3] ἑλκώσεις ἰᾶται ποθεῖς μελὰ [4] γάλακτον, ξηραντικὸς

1. Ἀναλυθεὶς. Suspectum mihi hoc verbum, quomodo enim lemures dissolutus valet abigere ? neque additur in quonam liquido solvendus sit, vereor ne quid desit, aut ne hoc verbum sit corruptum. forte leg. ἀναρτηθεὶς, suspensus. Cæterum contrarium hanc gemmam facere tradit Marbodeus loc. cit.

A Collo suspensus onyx, digitove ligatus,
In somno lemures & tristia cuncta figurat,
Multiplicat lites, & commovet undique rixas.
Dicitur & pueris nimias augere salivas.

Sic leguntur hi versus in editione Jani Cornarii. Pictorius in secundo vs. pro *figurat* edidit *repellit*. quartus autem sic apud eum legitur.

Dicitur in pueris mutas augere salivas.

2. Κάπρειρον. Vel ordo docet legendum esse

bunculi rutilum, aut nigrum, aut carneum. Diſſolutus vero phantaſmata nocturna abigit & dentibus fluxione laborantibus attritus prodeſt.

Caprirus fronti appoſitus oculorum fluxiones ſiſtit, ulceribus medetur ſi cum lacte bibatur, exſiccat autem & ſtypticus eſt ſive

eſſe Σάπφειρος, quod etiam virtutes ejus ſatis commonſtrant. De Sapphiro videndi Dioſcorides lib. v. cap. CLVII. Plinius lib. XXXVII. cap. IX. Galenus lib. VIII. de ſimplic. medic. p. m. 123. Marbodeus. cap. LIII. conf. Jo. Langii Epiſt. Medic. lib. II. ep. XLIX. p. 719.

3. Ἑλκώσεις. Dioſcorides loc. cit. πίνεται ὃ πρὸς ἕλκη ἐντὸς ἑλκώσεις. Marbodeus loc. cit.

Contritus lateri ſuperillitus ulcera ſanat,
Tollit & ex oculis fordes, & fronte dolores.

Ita edidit Pictorius, Cornarii editio ad mentem Pſelli habet

Contritus lacte & ſuperillitus ulcera ſanat.

4. Γάλακτος. Cum lacte, vino, aceto vel etiam aqua hos lapides exhibebant. Emendemus hac occaſione Orpheum de Lapid. p. 234. vſ. 43.

— αἰὲν ἑταίρους,
Γινέμεναι νύμφαις ἐν νηϊάδεσσι κέλευε.

Ver-

κὸς [1] δέ ἐσιν καὶ συῶλικὸς καὶ [2] πυρετοῖς ὄξεσιν ἀνλίθετ@.

[3] Σαρδόνυξ ἡ λίθ@ [4] αὐτὴ μέσην ἔχει γραμμὴν λευκήν· ἔσι δὲ [5] μονόχρω@· ὀφθαλμῶν ἴσησι ῥεύμαλα, καὶ [6] διεζωσμένη [7] τὰς τῶν ἐμβρύων ἐπέχει ὀλίσθες· ἡ δὲ ποικίλη ὠφελεῖ [8] μελαγχολικοῖς ἐξαρτωμένη.

Ὁ [9] Σεληνήτης καλεῖται δὲ [3] οὕτ@ ὅτι

Vertit interpres

— *Semper amicos*
Tuos inter Nymphas
Najades versari jube.

At legendum ϖινέμεναι non γινέμεναι.

1. Δὲ. Mallem ϑ, & istud ϑ post ἐλκώσεις constituere.

2. Πυρεῖοῖς. Marbodeus loc. cit.

Scilicet ardorem refrigerat interiorem.

3. Σαρδόνυξ. Plinius lib. XXXVII. c. 1. & XII. Solinus. cap. XLV. Marbodeus cap. LVI.

4. Αὐτὴ Leg. αὐτὴ.

5. Μονόχρω@. At hoc verum non est & ipse auctor mox variegatam gemmam memorat. Parum sanus & hic locus mihi videtur, forte aliquid exci-

sive astrictorius, & febribus acutis contrarius.

Sardonyx. Mediam habet hic lapis lineam albam, unicolor autem est & oculorum sedat fluxiones, & in modum Zonæ cinctus infantium in utero casus cohibet, qui vero variegatus est melancholicis prodest, si appendatur.

Selenetes ideo vocatur hic lapis, quia cum

cidit & locus sic suppleri posset. ἐστὶ ὃ ἡ μὲν ποικίλη, ἡ ὃ μονόχρωτος· ἡ δὲ μὲν ὀφθαλμῶν κ. τ. λ.

6. Διεζωσμένη. Vertit Mauſſacus *& in modum Zonæ cinctus*, male, verto *& in cingulo gestatus.*

7. Τὰς τ' ἐμβ. Restitue τὰς ὀλισθάνας, id est lubricitates. MAUSSACUS.

8. Μελαγχολικὰς. Repone μελαγχολικοῖς. IDEM.

9. Σεληνήτης. leg. Σεληνίτης. Dioscorides lib. v. cap. CLIX. Plinius lib. XXXVII. H. N. cap. x. Marbodeus Gallus cap. XXXI.

2. οὕτω. leg. οὕτως. Verba ὃ ἔνιοις & sequens τοῦτον omisit Cl. Salmasius de Homon. Hyl. Jatr. cap. 119. p. 220. ubi de hoc lapide agit & hunc Pselli locum citat.

Ὀφ-

ὅτι [1] ὀφθαλμὸν οἷόν [2] τινα συναυξόμενον τῦτον καὶ συμμειώμενον ταῖς τῆς σελήνης [3] αὐξήσεσι καὶ [4] συμμειώσεσι [5] δείκνυται.

Ἡ [6] Σμάραγδος πρασοειδὴς ἐστι καὶ

1. Ὀφθαλμῶν. Melius ὀφθαλμὸν, ut reſtituimus. Poſt σμάραγδος ordo alphabeticus requirit ut ſtatim ſequatur τοπάζιον. Sed MS. Codex hunc lapidem in ultimum locum rejecit, nos ordinem non mutavimus. MAUSSACUS.

2. Τινα. Quivis facile videt poſt τινα excidiſſe ἔχων. Recordor hic loci alicujus Xenophontis Epheſii, ubi ſimiliter verbum omiſſum eſt. lib. 11. p. 23. ἡ ὃ Ἀνθία — εἶπεν ταχέως ἢ τὸν ὅρκων ἀναγκαζόμεθα. Videtur deeſſe ἀπλαθέσθω. qua locutione iterum utitur lib. v. p. 86. ἢ μή ἰς ἠνάγκασέ σε ἀπλαθέσθαι τῶν ὅρκων τε κἀμοῦ.

3. Αὐξήσεσι. Teſtantur hoc auctores modo laudati. Marbodeus l. c

Nec Selenitem fas eſt omnino taceri,
Quæ velut herba virens & Jaſpidis æmula gemma,
Lunares motus & menſtrua tempora ſervat,
Creſcit enim luna creſcente, minorque minuta
Efficitur, tanquam cæleſtibus anxia damnis;
Idcirco ſanctus lapis a plerisque vocatur.

4. Συ-

cum quendam quasi oculum habeat, eum cum luna decrescere & augescere ostendit.

Smaragdus prasineus est & paulatim accre-

4. Σημειώσεσι. Legendum est συμμειώσεσι. MAUSSACUS.

5. Δείκνυσι. Mutilum proculdubio hoc caput, nihil enim de viribus hujus lapidis refert, cujus tamen plures ab auctoribus celebrantur. Marbodeus l. c.

Dicitur esse potens ad amorem conciliandum,
Languentes etiam phthisicos juvare putatur.
Toto gestatus crescentis tempore lunæ,
Nec minus & toto per decrementa fluentis
Effectus miros & commoda plurima præstat.

Hanc autem gemmam memorant in Persida nasci.

Nonnus Dionysiac. lib. XXXII. p. m. 527.

Εἶχε δ᾽ πέτρον ἐκεῖνον, ὃς ἀνέρος εἰς πόθον ἕλκει,
Οὔνομα Φαιδρὸν ἔχουσα ποθοβλήτοιο σελήνης.

6. Σμάραγδος. Vid. Plinius H. N. lib. XXXVII. cap. V. & Marbodeus cap. LIV. Glossæ MSS. Marciani Capellæ, quas mihi utendas dedit Vir Nobilissimus Arthurus Freeman. *Smaragdus gemma est viridissima super omnes herbas & fron-*

καὶ ἠρέμα χρυσίζουσα [1] καί τοι καὶ τῷ γλαυκῷ παρεμφαίνουσα χρώμα τῷ. γενναῖ δὲ ταύτην καὶ Αἰθιοπία καὶ Αἴγυπτος καὶ Ἱέρσις καί τινα ὄρη τῆς Ἀττικῆς· αὕτη καλαπλατομένη μετ' ὕδατος [2] ἐλεφαντικοῖς βοηθεῖ· [3] πινομένη δὲ μετ' ὕδατος αἵματος ἐπέχει ῥοάς. Τά-

frondes inde nomen assumens, quod amara est. Omne enim viride amarum, datur cancro hæc gemma.

1. Καί τοι κ. Leg. καί τι κ. Familiare librariis ut οι & ι permutent, hinc apud Demetrium. Pepag. c. XXXIX. male ποιειν pro πιεῖν legebatur. Idem error occurrit apud Synesium MS. de Febribus, locum pro ut in MS. legitur hic adponam. Εαν ᾖ ἴδῃ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τὸ νόσημα ὅλη χειρὶ ἡ φύσις εἰς τὸ κ νόσημα τὴν ὕλην κ ταυτ καινειν. χρὴ ποιεῖν τὸ ἀποθλιβὲν τὸ ὀξυφοινικῶν ἢ τὸ δαμασκήνων κ ζεζυφον. Monstra verborum, qualia plurima in isto Codice, alit hic locus, eum sic refingerem Εαν ᾖ ἰδῃς α. τ. α. τ. ν. ὅλα χρὴ ζει ἡ Φ. ε. τὸ κενῶσαι τὴν ὕλην, δεῖ ταύτην κινεῖν aut κενεῖν. χρὴ πιεῖν τ. α. τ. ὀξυφοινικῶν ἡ. τ. δ. κ. ζιζυφῶν.

2. Ἐλεφαντικοῖς. Illorum qui elephantiasi laborant conditionem, graphice describit Aretæus Cappadox lib. II. c. 13. quem vide. Dicitur hic morbus Græcis recentioribus κελεφίασις. vid. du Cange Glossarium in Ap-

cedens ad auri colorem, licet semper glauci aliquid proferat. Progenerant autem hunc Æthiopia & Ægyptus & Persis & quidam Atticæ montes. Cum aqua impositus ut cataplasma leprosos adjuvat, & si cum aqua etiam bibatur, retinet fluxum sanguinis.

Hya-

Append. Nonus cap. ccxxxii. Ἐλέφας λέγεται, ὅπερ λέγουσιν οἱ ἰδιῶται κελεφίασιν.

3. Πινομένη. Hanc gemmam præterea collo adpensam, contra febrem hemitritæam valere auctor est Q. Serenus Sam. p. 31.

Coralium vero si collo nectere velles
Ne dubites illi virides miscere smaragdos:
Talia languenti conducent vincula collo,
Lethalesque abigent (miranda potentia) morbos.

Vires ejus omnes recenset Habdarrahamanus Tractatu III. de Gemmis cap. III. *Imprimis præsentem affert venenis & serpentum morsibus medelam, nam potus ad pondus octo granorum ordei non solum eximit a morte eum, qui venenum hausit, verum etiam impedit, ne ejus decidant capilli, aut pellis exuatur, Oculorum abigit caligina-tiones, & visum acuit, si frequentius illum patiens contemplabitur. Qui appensum gestat smaragdum, aut se eo sæpius consignat, ab epi-*

[1] Ὑάκινθος. τοῦτον τίκτει μὲν [2] Ἰνδία· ἔστι δὲ θαλαττόχρως· ἰᾶται δὲ [3] πνευματώσεις καὶ ῥήγματα, μελαγχολίαν [4] δὲ παύει σὺν ὄξει ποθείς.

[5] Χρυσόλιθος ἀνίθετον σχῆμα ποιεῖ πάθεσιν [6] ὀφθαλμῶν.

Χρυ-

lepsia immunis erit : hinc præceperant medici, ut natis regum appenderetur. Appensus item, vel potus fluxui sanguinis strenue medetur. Smaragdum si intueatur vipera, illico oculi ejus lachrimantur. Ejus scobs epota lepram curat.

1. Ὑάκινθος. De hac Gemma consulendi Plinius H. N. lib. xxxvii. cap. ix. & Marbodeus Gallus cap. xv. Glossæ MSS. Marciani Capellæ. *Jacintus. lapis est cæruleus mirabilis, aliquando nebulosus, aliquando purus ut fluctus, & est lucis purpureæ. qui lapis tribuitur scorpioni propter nebulosum colorem.*

2. Ἰνδῶν. Legi debet vel Ἰνδῶν γῆ, vel Ἰνδία. membrana habet simpliciter Ἰνδῶν. MAUSSACUS.

3. Πνευματώσεις. Vertit Mauſſacus *tusses*, male, vertend. *inflationes*.

4. Δὲ malim τε. Plures præterea memorantur ab auctoribus virtutes hujus gemmæ. Sic ferunt eum gestantem a fulgure defendere, contra cujus ictus plura excogitavit Veterum solertia. Refert Nonus cap. CCLIX. p. 294.

Hyacinthus. Hunc India gignit, est autem marini coloris, & tusses rupturasque ac melancholiam cessare facit, si cum aceto bibatur.

Chrysolithus. Oculorum doloribus omnino adversatur.

Chry-

294. Imperatores in navibus secum habuisse pelles, phocarum aut Hyænæ, quæ illos a fulgure tutarentur. ταῦτα ἀπολρέπεσθαι κεραυνὸς ἢ βολβοὶ πλησίον κείμενοι, ἢ φώκης δέρμα, ἢ ὑαίνης· τούτων ἢ τῶν ζώων τὰς δορὰς φυλάττειν ἢ τὰ τῶν αὐτοκρατόρων πλοῖα.

5. Χρυσόλιθος. Plinius lib. xxxvii. cap. ix. Marbodeus cap. xi. Etiam ἱερὸς λίθος dicitur. Glossæ Chemicæ p. 130. Ἱερὸς λίθος ἔστιν χρυσόλιθος.

6. Ὀφθαλμῶν. Contra Epilepsiam hunc commendat Alexander Trallianus lib. i. c. xv. p. 85. multas ejus dotes recenset Marbodeus loc. cit.

Esse phylacterium fixus perhibetur in auro,
Contra nocturnos fortis tutela timores.
Pertusus setis si trajiciatur aselli,
Dæmonas exterret & eos agitare putatur,
Trajectum lævo decet hunc gestare lacerto.
Aethiopes legimus nobis hanc mittere gemmam.

Conf. quæ ad h. l. notat Pictorius.

[1] Χρυσήλεκ[τρ]ος. οὗτος φορούμενος περὶ τράχηλον, σβέννυσι πυρετούς.

[2] Χρυσόπρασος. οὗτος [3] περὶ τὰς καρπὰς φορούμενος παρέχει ὀξυδορκίαν, [4] στομάχῳ τε ἰᾶται καρδιαλγίας, καὶ λύει [5] ἐμπνευματώσεις.

[6] Χαλαζίας. λευκός ἐστι οὗτος καὶ στερεὸς, καὶ Κρυστάλλῳ μικρῷ ἐοικώς. περιαρτώμενος δὲ ἰᾶται σκορπίων πλη-γάς

[7] Τοπάζιον λίθος ἐστι διαφανὴς, ὑέλῳ παρεμφερὴς· φύεται δὲ εἰς τὸν Ἀρ-

1. Χρυσήλεκτρος. Plinius lib. xxxvii. cap. iii. Marbodeus cap. xvii.

1. Χρυσήλεκτρος. Alii in neutro χρυσήλεκτρον dicunt. MAUSSACUS.

2. Χρυσόπρασος. Plinius lib. xxxvii. c. viii. & xi. Solinus Polyh. cap. 65. Marbodeus cap. xii.

3. Περὶ τ' καρ. Lege περὶ τὰς καρπὰς, circa primam palmæ partem, ita enim Celsus καρπὸν explicat. MAUSSACUS.

4. Στομάχῳ. Legend. στόμαχον. Vertit Maussacus *& stomachi ac cordis doloribus medetur:* fraudi ipsi fuit, τὸ καρδιαλγούντας. Rufus Ephesius lib. 1. p. 30. Τὸ ὑπὸ τῷ στήθει κοῖλον, στόμα κοιλίας· οἱ δὲ περὶ καρ-

Chryſelectrum. Hoc circa collum ſi geſtitur, febres pellit.

Chryſopraſus. Hic circa primam palmæ partem geſtatus præbet viſus acuitatem, & ſtomachi ac cordis doloribus medetur, & inflationes ac tumores diſſolvit.

Chalazias albus hic eſt & ſolidus & parvo Chryſtallo ſimilis circum appenſus vero medetur ſcorpiorum plagis.

Topazius lapis eſt pellucidus, vitro ſimilis, naſcitur autem in Arabico, ut dicunt,

καρδιον, οἱ δὲ καρδίαν ὀνομάζουσι· ἢ τοὺς πόνους τὰς ἐνταῦθα· καρδιωγμὸς ἢ καρδιαλγίας. conf. Erotianus. v. Καρδιώσσειν & Foeſius in Oecon Hippocr.

4. Ἐμπνευματώδεις. Corrige ἐμπνευματώσεις. Et vocem χαλαζίας, a capite repone, eſt enim diverſus lapis Chalazias a Chryſopraſo. In MS. Codice hæc omnia confuſa erant. MAUSSACUS.

6. Χαλαζίας. Plinius lib. XXXVII. cap. XI. Marbodeus cap. XVIII.

7. Τοπάζιον. Plinius lib. XXXVII. cap. VIII. Orpheus de Lapid. p. 206. Marbodeus cap. LIX. Dicitur quoque Ἀφρίτις λίθος hic lapis. Gloſſæ Jatricæ MSS. Ἀφρίτις λίθος, ὁ τοπάζιος.

Ἀραβικὸν λεγόμενον κόλπον ἐν τινι πελαγίᾳ νήσῳ, καὶ ἡμέρας μὲν οὐχ ὁρᾶται, κρύπτει γὰρ αὐτοῦ τὸ φέγγος ἥλιος· νυκτὸς δὲ διαλάμπει πόρρωθεν, καὶ τραχὺς μὲν εὑρίσκεται καὶ ἀνόμαλος, τεχνικοῖς δὲ ὀργάνοις λεαίνεται· οὕτω μαινομένης ἀποκαθίστησι τριβεὶς καὶ ποθείς· δρᾷ δὲ τὰ αὐτὰ καὶ περίαπτος.

Τούτων δὲ τῶν παρὰ τοῖς λίθοις δυνάμεων αἰτίας πολλοὶ ἐθάρρησαν ἀποδοῦναι, τῶν μὲν ἀρχαιοτέρων σοφῶν [1] Ἀναξαγόρας καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ [2] Δημόκριτος· τῶν δὲ ἀπὸ πολὺ πρὸ ἡμῶν ὁ ἐκ τῆς Ἀφροδισίας Ἀλέξανδρος ἄνθρωπος περὶ πάντων ἁπλῶς εἰπεῖν, καὶ τῶν ἀπορρήτων τῆς φύσεως προχειρότατος. Σοὶ δὲ ἀποχρῶσα ἔστω ἡ ἑκάστου τῶν λίθων δύναμις καὶ ἐνέργεια· τοὺς δὲ λόγους αὐτῶν καὶ τὰς αἰτίας παρὰ τοῖς ἄνω θησαυροῖς ἔασον.

1. Ἀναξαγόρας. De Anaxagora, Democrito & Empedocle sæpius Plinius & Solinus, qui Anaxagoram nominatim naturæ indagatorem vocat cap. 43. Polyhist. MAUSSACUS.

2.

cunt, ſinu; in inſula quadam marina, & quamdiu dies eſt videri non poteſt, ſol enim ejus ſplendorem occultat, at noctu procul relucet. Aſper invenitur, & inæqualis, ſed inſtrumentis mechanicis lævigatur, hic furibundos in priſtinum ſtatum reſtituit ſi teratur & potetur, quæ omnia etiam exſequitur ſi alligetur.

Harum vero quæ in lapillis inveniuntur, virtutum cauſas plures auſi ſunt reddere, ut ex antiquioribus ſapientibus Anaxagoras, Empedocles & Democritus, ex his autem qui paulo ante nos vixerunt Alexander Aphrodiſienſis ad omnia etiam naturæ occultiora enucleanda, ut plura paucis complectar, promptiſſimus. Sufficiat itaque tibi cujuslibet lapidis virtus & energia, rationes vero & cauſas theſauris qui ſupra nos ſunt, relinquas.

2. Δημόκριτος. Singularem illum librum ſcripſiſſe περὶ τῶν λίθων teſtis eſt Diogenes Laërtius lib. IX. Segm. 47. ubi vide Doct. Menagii Obſervationes.

FRAGMENTUM
DE
COLORE SANGUINIS
EX
DOCTRINA
PERSARUM.

Ex Codice MS. Bibliothecæ
Lugduno Batavæ.

LECTORI BENEVOLO

S.

Exiguæ admodum molis eſt Pſelli de lapidum virtutibus libellus, cui proinde commode ſatis quædam addi potuiſſent, niſi res variæ impedimento fuiſſent, quominus plura Tecum B. L. communicarem. Interim cum Codicem MS. verſaverim in quo invenirem *Fragmentum de Colore ſanguinis, qui ex vena educitur, ex ſcientia medica Perſarum*, neque id inelegans videretur, licet pro mole ſua ſatis mendis inquinatum, placuit illud Tibi hic ſimul offerre: in primis cum id a quoquam eſſe editum non meminerim. Reperi vero illud in Codice, qui olim fuit Jo. Bourdelotii, nunc autem inter Voſſianos in Bibliotheca Lugduno Batava adſervatur. Eſt Codex recentiori manu ſcriptus in charta & tantum apographum; continet præter hoc fragmentum, Adamantii Libros de Phyſiognomia, nihil vero quicquam præterea. Tu vero B. L. hoc qualecunque etiam ſit benigne accipe ac meis conatibus fave.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ
ΧΡΟΙΑΣ ΑΙΜΑΤΟΣ

Τῦ ἀπὸ Φλεβοτομίας ἐκ τῆς Ἰατρικῆς τῶν Περσῶν.

Τὸ καθάμαυρον αἷμα [1] * * * ὅτε ἰχῶρα ἀ ποιήσει, ῥίγια σημαίνει· εἰ δὲ ποιήσει ἰχῶρα τετέσιν ὑγρὸν, ὡς [2] νερὸν, ἀγαθόν· αἷμα ἑλκῶδες, ἀπαλλαγὴν τῆς νόσε σημαίνει· αἷμα ῥεύσαν ὡς βενετὸν, μὴ φαινομένε αἵματ@· [3] ἐσὶ οἱ ὠδὴ τινι μέρει τῦ ἀγγείε, [4] ὀλιγοχρόν@ ἔσαι ὁ νοσῶν· εἰ δὲ πράσιν@ ὀφθείη ἡ τῦ αἵματ@ χροιὰ, θάναλον ταχύταλον πάνυ δηλοῖ, ἤγεν πεμπταῖ@· [5] ἑβδομαῖ@· ὁ τῦτο ἔχων ἀποθνή-

1. *. Lacuna hic eſt in Codice MS.

2. Νερὸν. Viderint me doctiores, quomodo hæc vox haud dubie corrupta, recte emendari queat. Conjecturas mihi ſubnatas, cum

DE COLORE SANGUINIS

Qui ex vena educitur, ex medicina Persarum.

Sanguis, qui obscuri coloris est * * * quando ichorem non habebit, rigores annunciat. Si vero habebit ichorem id est liquidum tanquam * bonum est. Sanguis ulcerosus sive purulentus liberationem a morbo denotat. Si Sanguis fluens tanquam coloris veneti fuerit, non apparente sanguine in aliqua parte vasis, per breve temporis spatium adhuc supererit æger. Si vero cernatur color sanguinis prasineus, citissimam omnino mortem portendit; videlicet quinta vel septi-

cum ipse eas non satis probem, malo reticere.

3. Ἐσὶ οἱ ὠδὴ. Forte legendum, ἐν οἵῳ δή τινι.

4. Ὀλιγοχρόν. Leg. ὀλιγοχρόνι.

5. Ἑβδομᾶ. Leg. ἢ ἑβδομαῖ.

θνήσκει. εἰ δὲ ὡς σχισὸν ἀρσενικόν ἐστι, θάνατον καὶ τοῦτο σημαίνει· εἰ δὲ καὶ πισσώδες, ἐκτικὸν σημαίνει· εἰ δὲ ὡς ἕλκος λευκὸν, ἢ βορβορώδες, σῆψιν δηλοῖ· αἷμα κογχυλῶδες ὥσπερ ὀξὺ [1] μετάξιον, θάνατον σημαίνει· αἷμα ἐν τῷ ἀγγείῳ τὸ ἥμισυ φαινόμενον λευκὸν, καὶ τὸ ἥμισυ αἷμα, [2] ὑγίας ἐστὶ δηλωτικόν· αἷμα ἔχον μέσον λάκκον, θανάσιμον· αἷμα παχὺ, μέλαν, καὶ δυσῶδες, ἔχον λώρια μέσον [3] ὀσρακώδη ἐξαμήνου [4] ἢ καὶ πρὸς ἔσαι ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου· εἰ δὲ φοινίκινον ἔχει χρῶμα, μακρονοσίαν δηλοῖ.

1 Μεθάξιον. Du Cange in Gloſſario hanc vocem non habet, idem autem ſignificat quod μέθαξα & μέταξον id eſt ſericum. vid. Du Cange Gloſſarium pag. 918. quomodo vero illa verba ὥσπερ ὀξὺ μετάξιον commode verti

ſeptima die peribit, qui talem habet ſanguinem. Quodſi ſanguis fuerit coloris arſenici *, mortem & hic præſagit. Si vero ut ulcus album aut cænoſus fuerit, putredinem prodit. Sanguis cochleæ in modum turbinatus vel coagulatus tanquam * mortem minatur. Sanguis qui in vaſe dimidia ſua parte albus adparet, altera parte dimidia ſanguis, ſanitatis eſt index. Sanguis craſſus, ater & graveolens, habens in medio lora * * * * vita hominis. Si vero colorem habet puniceum, morbi durationem declarat.

ti queant, ipſe lector viderit.

2. Ὑγίας leg. ὑγιείας.

3. Ὀσφρώδη. Davus hic ſum, hariolentur alii, quid hæc ſibi velint.

4. Ἢ ἢ. An leg. εἰ ἢ πρόσθεν? Doct. Jo. Jac. Reiske videbatur ἐπίκαιρος ἔσω.

FINIS.

Ex TYPOGRAPHIA

DAMMEANA.

INDEX

AUCTORUM

QUI IN NOTIS EMENDANTUR.

	Pag.
ALEXANDER TRALL.	19.
ARISTÆNETUS	25.
ARISTIDES	17.
AURELIANUS CÆL.	18.
CASSIUS	16.
HESYCHIUS	4.
HIPPOCRATES	16.
MARBODEUS reprehenſus	11.
ORIBASIUS	16.
ORPHEUS	10. 13. 16. 17. 21. 27.
PLUTARCHUS	25.
PSELLUS	ſæpe
RHAZES	19.
SYNESIUS MS.	32.
THEMISTIUS	15.
THEOPHYLACTUS SIMOC.	24.
TRYPHIODORUS	17.
XENOPHON EPHES.	30.

IN-

INDEX LAPIDUM

Quorum in hoc libello fit mentio, aut quorum vires recenſentur.

	Pag.
A.	
Adamas	4.
Æmatites	6.
Æſchates	10.
Amethyſtus	6.
Anthrax	8.
B.	
Beryllus	12.
C.	
Caprirus	26.
Carbunculus.	8.
Chalazias	36.
Chryſelectrum	36.
Chryſolithus	34.
Chryſopraſus	36.
Cryſtallus	20.
D.	
Dactylus Idæus	20.
E.	
Electrum	14.
G.	
Galactites	12.
H.	
Hæmatites	6.
Hyacinthus.	34.
I.	
Jaſpis	14.
Idæus Dactylus.	20.
L.	
Leimoniates	4.
Lincurius	4.
Lychnites	22.

M.

INDEX LAPIDUM.

	Pag.
M.	
Magnes	22.
O.	
Olcas	4.
Onocardius.	4.
Onyx	24.
S.	
Sapphirus	26.
Sardonyx	28.
Schistus	4.
Scringites	4.
Selenites	28.
Smaragdus	30.
Socondius	4.
Spongites.	4.
T.	
Topazius	36.
Triglites	4.
Triophthalmus.	

FINIS.

Bound by T. S.